

підготовки для здійснення загальноосвітніх завдань основної та старшої школи у фізичному, інтелектуальному, соціальному і духовному розвитку особистості школяра; основи фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін, теорію психофізіологічних основ технологічної підготовки; особливості модернізації змісту та структури навчання технології учнів загальноосвітніх навчальних закладів; форми і методи організації навчання технології; методика організації проектно-технологічної діяльності учнів тощо. Крім того, випускник повинен вміти застосовувати отримані знання в процесі підготовки до різного типу навчальних занять, теоретичної і практичної складових заняття, правильно організувати й проводити ці заняття у школі, складати потрібну для занять навчально-методичну та технічну документацію; організувати проектно-технологічну діяльність учнів, організувати й проводити позакласну роботу учнів з технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтва, а, також, факультативні заняття; вести наукову, дослідну, методичну, пошукову роботу в обсязі, необхідному для виконання функціональних обов'язків; прищеплювати учням навички самостійного поповнення знань, користуватися різноманітними методами і формами навчання, прогресивними прийомами керівництва навчальною, технологічною і художньо-творчою діяльністю учнів; формувати естетичний смак та художню культуру молоді.

На заняттях технологій, і зокрема обслуговуючих видів праці, учні виготовляють вироби з текстильних матеріалів. Учитель повинен навчити, зацікавити, допомогти їм у процесі проектування, пошиття та оздоблення виробів різного призначення: рушничків, торбинок, наволочок, чохлаїв, серветок, фартухів, спідничок, суконь тощо. Учні отримують можливість проявити свою фантазію, смак, оригінальність для вибору конструкції, технік та технологій художнього оформлення. Вони повинні виготовити і прикрасити виріб відповідно до його призначення. А для цього необхідне розуміння, аналіз, порівняння різних ліній, форм, об'ємів окремих деталей та їх композиційне вирішення в гармонії. Вибір виробу за силуетом, пропорціями, формою деталей, кольором, за властивостями матеріалів, які використовують для виготовлення, повинен відповідати естетичним та конструктивним показникам швейного виробу. Вирішення цього завдання досягається шляхом створення моделей, які враховують сучасні норми художнього оформлення та стилю, зміни тенденцій моди і воно не можливе без розвиненого естетичного сприйняття.

Важливим для проведення занять проектування та виготовлення виробів з різних конструкційних матеріалів, у процесі естетично-художнього сприйняття вчителем технологій, є системне бачення трансформації зовнішніх ознак окремих деталей, виробу чи цілого комплексу; організації їх кольору і форми, ритмів і пропорційних відношень; художньо-емоційне почуття гармонії; здатність бачити в конкретному естетично-загальному і, навпаки, естетично-загальному в конкретному; здатність до абстрагування, творчої уяви і т.д. Отже, вищезазначене свідчить, що докорінні зміни, що відбуваються в нашій країні, висувають комплекс вимог до педагогічної діяльності, зокрема її естетичного спрямування, посилення її зв'язків з досягненнями вітчизняного і світового досвіду у поєднанні з утвердженням загальнолюдських цінностей і моральних ідеалів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кайдановська О. Творча особистість учителя і проблеми теорії і практики Н. Гузій / О. Кайдановська // Значення емоцій у формуванні художньо-творчих здібностей студентів. – 2000. – № 4. – С.51–58.
2. Міхова Т. Формування способів продуктивної образотворчої діяльності в процесі художньо-практичної підготовки майбутнього вчителя / Т. Міхова // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Педагогічні науки. – № 32. – Кіровоград, 2001. – С. 110–113.
3. Наконечна О. Естетичне і сучасний контекст тлумачення // Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності. – К. – 2003. – № 11. – С.324–330.
4. Пушонкова Ю. О. Феномен сприйняття і пошук загальнофілософських засад / Ю. О. Пушонкова // Вісник Черкаського університету. Серія «Філософія». – Черкаси, 2002. – № 40. – С.65–72.

Мерещак М.

Науковий керівник – доц. Мамус Г. М.

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЕКТУВАННЮ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ

Важливим напрямом педагогічної освіти на сьогодні виступає установка на розвиток і самовдосконалення фахівця, за умови реалізації якої він зможе вільно орієнтуватися в різних ситуаціях професійної діяльності, науково обґрунтовано впливати на навчання, виховання і розвиток іншої людини. Утвердження особистісної і професійної індивідуальності вчителя повинно стати умовою його повноцінного функціонування й підвищення продуктивності професійної діяльності. Особливо актуальним дане питання виявилось у зв'язку із запровадженням проектно-технологічної системи трудового навчання, в якій процес конструювання і моделювання є невід'ємною складовою загального процесу проектування виробів з різних матеріалів. Учитель технологій, який покликаний забезпечити на

практиці реалізацію завдань визначеної освітньої галузі, повинен мати відповідні знання та володіти практичними вміннями для організації процесу створення виробів простих і складних конструкцій, із використанням законів композиції, елементів технічного моделювання, різних технік оздоблення та способів і прийомів технологічної обробки.

Мета статті – проаналізувати особливості навчання майбутніх учителів технологій конструюванню та моделюванню швейних виробів та виявити можливості усунення проблем навчального процесу.

Соціально-економічна ситуація, що склалася в країні, вимагає сьогодні наукового переосмислення проблеми підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, творчого підходу до роботи в загальноосвітній школі, вдосконалення вивчення спеціальних технічних дисциплін. Це потребує підготовки фахівця нового типу, у свою чергу, потребує цілеспрямованого формування заданих інтелектуальних і особистісних якостей, мотивації пізнавальної активності під час навчання у вищому навчальному закладі.

Аналіз навчання майбутніх вчителів технологій дисципліни «Конструювання і моделювання швейних виробів» виявив певні недоліки навчального процесу. Основною проблемою є те, що на інженерно-педагогічному факультеті Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка навчаються випускники шкіл, педагогічних коледжів, професійно-технічних училищ швейного спрямування, які відрізняються рівнем знань, вмінь та навичок, необхідних для оволодіння проектно-технологічною діяльністю. Частина з них навчалася в школах з відповідною матеріально-технічною базою, де вивченню трудового навчання та технологій приділяли належну увагу. Деякі учні додатково відвідували гуртки, де вивчали основи технічної творчості, різні види декоративно-ужиткового мистецтва, дизайнерської діяльності. Дівчата, випускники Бродівського педагогічного коледжу імені Маркіяна Шашкевича, Коломийського педагогічного коледжу Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника, Володимир-Волинського педагогічного коледжу ім. А. Ю. Кримського вивчали основи швейного виробництва, особливості обробки швейних виробів; проектували та оздоблювали одяг. Проте, хлопці, випускники цих закладів, не володіють такими знаннями та вміннями. Крім того, необхідно враховувати природні задатки, здібності на навчальні можливості студентів. Тому, на заняттях фахових дисциплін у педагогічному університеті необхідно здійснювати індивідуальний підхід до майбутніх бакалаврів з метою успішного оволодіння ними навчальних курсів; добирати та впроваджувати такі форми і методи навчання, які б сприяли виправленню зазначених проблем.

У першу чергу, вищевказані проблеми пов'язані з різним вихідним рівнем технічних, технологічних, графічних та художньо-естетичних знань і вмінь випускників шкіл, які вступають до вищих навчальних закладів на навчання. Школи чи ліцеї технологічного профілю, де є відповідна матеріально-технічна база для занять з трудового навчання, де учні додатково у гуртках можуть займатися народними художніми промислами, різними видами декоративно-ужиткової чи технічної творчості, забезпечують своїм випускникам, порівняно з іншими, кращі базові умови для навчання технічних дисциплін у ВНЗ. Тому педагогічні вищі навчальні заклади повинні впроваджувати такі технології, форми і методи навчання, які дозволять виправляти ситуацію, забезпечать можливість студентам опанувати відповідні знання, уміння та навички. Це обумовлює актуальність індивідуалізації та диференціації навчання майбутніх вчителів технологій спеціальним дисциплінам.

Проблема індивідуалізації навчання значною мірою відображена в психолого-педагогічних дослідженнях.

Фундаментальні питання професійної підготовки та навчання вчителя технологій розкриті у працях учених-педагогів. Питанням формування конструкторських, техніко-конструкторських і художньо-конструкторських знань, умінь та навичок присвячені роботи Н. В. Божко, І. Т. Волкотруба, Н. П. Знамеровської, Ю. Г. Коваленка, Г. Є. Левченка, А. Я. Матвійчука, А. А. Мізраха, Л. З. Тархан та ін. Предметом спеціальних досліджень виступають окремі аспекти фахового становлення вчителя технологій (Т. М. Васенок, Л. І. Денисенко, О. П. Гнеденко, В. І. Жигірь, Н. П. Знамеровська, Т. А. Сиротенко, Л. М. Хоменко, В. М. Чайка, Л. М. Шпак). Конструкторсько-технологічна підготовка як складова фахової підготовки вчителів трудового навчання розглядалася у працях О. Г. Дорошенка, В. І. Качнева, П. С. Самородського, І. В. Сартакова, В. Д. Симоненка, Б. В. Сіменача.

Проведений аналіз психолого-педагогічних досліджень показав, що незважаючи на значну кількість наукових праць, проблема індивідуалізації навчання майбутніх вчителів технологій в процесі навчання спеціальних дисциплін швейного профілю не вивчена, а методика здійснення конструкторсько-технологічної діяльності студентів залишається традиційною. Зважаючи на рекомендації щодо системи засвоєння професійних знань, студенти повинні відтворювати навчальну інформацію, виділяти характерні ознаки навчальних елементів, принципів їх дії; здійснювати смислові операції (аналіз, синтез, класифікація, порівняння тощо) та адаптувати попередньо засвоєні знання до нових стандартних та нестандартних ситуацій. Щодо професійних умінь, то майбутні педагоги повинні виконувати дії, опираючись на матеріальні носії інформації щодо неї; виконувати дії, опираючись на набуті знання; виконувати дії автоматично, на рівні навичок; контролювати їх виконання та вдосконалювати.

Зважаючи на вищезазначене, вважаємо, що педагогічні вищі навчальні заклади повинні вносити зміни в зміст спеціальних дисциплін, зокрема конструювання та моделювання швейних виробів, впроваджувати такі форми, засоби, методи навчання, які б сприяли коректуванню навчального процесу, забезпечуючи можливість студентам опанувати знання, уміння та навички для успішної професійної діяльності з врахуванням їх індивідуальних природних задатків, здібностей та навчальних можливостей. Це свідчить про актуальність індивідуалізованого навчання дисциплін швейного виробництва на факультетах підготовки вчителів технологій. З'ясування ж сучасного стану їх дозволило охарактеризувати його таким, що не в повному обсязі відповідає вимогам їх майбутньої професійної діяльності.

Майбутні учителі трудового навчання, технологій повинні бути креативними особистостями, володіти ґрунтовною проектно-технологічною підготовкою і успішно здійснювати керівництво різними видами предметно-перетворювальної діяльності в загальноосвітній школі.

Алілуйко М.

Науковий керівник – доц. Бочар І.Й.

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА ЗАНЯТТЯХ ТЕХНОЛОГІЙ

Перед сучасною педагогічною наукою і школою гостро стоїть питання про необхідність докорінних реформ у сфері освіти, які спрямовані на всебічну підготовку підростаючого покоління, його цілісний і гармонійний розвиток та особистісне зростання; створення умов для прояву індивідуальності та оптимального розвитку креативних можливостей особистості.

Важлива роль у вирішенні цієї проблеми належить організації навчання і виховання в школі, які покликані забезпечити формування і творчий розвиток кожного учня. Тому зростають вимоги до удосконалення навчально-виховного процесу загальноосвітньої школи на основі впровадження інноваційних технологій, досягнень педагогічної науки та передового досвіду не лише для формування належного рівня інтелекту, але й духовної та емоційної сфери, творчого підходу до праці, що є важливою умовою для успішної професійної діяльності та адаптації випускників загальноосвітньої школи. Отже, виникає потреба впровадження в школі технологій активного навчання, що надають можливості для розвитку творчих здібностей учнів.

Завдання вчителя полягає у розвитку творчого потенціалу учнів на кожному уроці. Вчитель повинен сприяти пробудженню інтересу до пізнання, розвивати вміння та навички самостійно працювати, творчо ставитися до виконання завдання. Проте, педагог не завжди використовує можливості навчальних занять для творчості, розвитку індивідуальності учнів, їх самостійності та ініціативи.

Аналіз проблеми дозволяє виділити ряд причин, які перешкоджають творчому розвитку молоді: низька ефективність традиційних форм організації навчальної діяльності учнів; використання методів навчання, що в основному спрямовані на вдосконалення відтворювальної діяльності на уроці; низький рівень пізнавальної активності старшокласників; протиріччя між необхідністю формування творчих здібностей учнів та змістовим наповненням навчального матеріалу, недостатністю відповідних методик та засобів; недооцінювання досвіду учнів відповідно до сучасних умов життя; відсутність в загальноосвітніх школах теоретичних розробок навчального матеріалу для вивчення варіативних модулів, які б сприяли творчому розвитку школярів; невідповідність матеріальної бази навчальних майстерень сучасним освітнім потребам.

Мета статті – виявити та обґрунтувати умови формування творчих здібностей учнів загальноосвітньої школи на заняттях технологій у процесі вивчення варіативного модуля «Технологія виготовлення дитячого одягу».

У сучасній психолого-педагогічній науці дослідження проблеми здібностей відбувається під впливом праць Г. С. Костюка, М. С. Лейтеса, О. М. Леонтєва, К. К. Платонова, С. Л. Рубінштейна, Б. М. Теплова та ін. Більшістю дослідників погоджується із визначенням здібностей як індивідуально-психологічних особливостей, які мають відношення до успішності виконання діяльності. Здібності не можуть зводитись до наявних знань, навичок чи умінь, але вони можуть сприяти легкості та швидкості набуття цих знань та навичок. Таке визначення вказує на важливу обставину, що здібності людини можна виявити й оцінити на основі результатів її конкретної діяльності. У сучасній психолого-педагогічній науці існують різні погляди на походження здібностей і теоретичні підходи до їх вивчення. До найбільш чітко окреслених належать діяльнісно-особистісний і функціонально-генетичний підходи, які не суперечать один одному, кожен з них досліджує лише один бік проблеми і не передбачає її вирішення в цілому.

Вивчення психолого-педагогічної літератури показує, що формування творчих здібностей учнів базується на провідній ролі навчання в творчому розвитку учнів (Л. С. Виготський, Г. С. Костюк); на взаємозв'язку цілеспрямованого формування у школярів навчальної діяльності і її творчого розвитку (Ю. К. Бабанський, В. Ф. Паламарчук); на проблемному навчанні в творчому формуванні учнів